

УДК 342.951:37.014.5

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.3.19>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Магдаліна І.В.,
перший проректор
Дніпровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат технічних наук, доцент
ORCID: 0000-0002-1550-9083

Магдаліна І.В. Адміністративно-правові засади реалізації освітньої функції держави.

В статті розкрито систему адміністративно-правових актів, якими урегульовано відносини у сфері реалізації освітньої функції держави, з'ясовано її вади, виокремлено пропозиції щодо її удосконалення.

В результаті дослідження визначено, що систему адміністративно-правових актів, якими урегульовано відносини у сфері реалізації освітньої функції держави в Україні, становлять: 1) Закони, які визначають окремо право громадян на здобуття різних рівнів освіти, закріплюють правовий статус закладів та установ у сфері освіти, визначають порядок адміністрування (управління) закладами освіти; 2) Постанови КМУ, якими визначено підстави, порядок та умови надання різних рівнів освіти, порядок надання освітніх послуг, порядок ліцензування освітньої діяльності та акредитації освітніх програм; 3) Накази МОН України, якими закріплені плани заходів щодо розвитку системи освіти, щодо організаційно-методичного та кадрового забезпечення закладів освіти; 4) Накази НАЗЯВО України щодо здійснення заходів спрямованих на дотримання стандартів якості освіти, сертифікації та акредитації освітніх програм вищої освіти.

З'ясовано, що основними вадами адміністративно-правових засад реалізації освітньої функції держави є: 1) відсутність програмного документа в цій сфері, до прикладу – Національної програми розвитку освіти; 2) відсутності єдиного законодавчого акту, в якому слід урегулювати всі правовідносини, які виникають у сфері освіти, до прикладу – Освітнього кодексу України; 3) відсутність або низький рівень правового регулювання положень щодо розробки та затвердження програм розвитку різних рівнів освіти, спрямованих на виокремлення певної їх спеціалізації.

З метою удосконалення адміністративно-правових засад реалізації освітньої функції держави доведено необхідність прийняття Освітнього кодексу України як систематизованого нормативного акту, який урегулює більшість ключових питань державної освітньої політики, в основу якого має бути покладено норми Закону України «Про освіту».

Ключові слова: освітня функція держави, реалізації освітньої функції держави, адміністративно-правові засади, вади адміністративно-правового регулювання, напрямки удосконалення.

Magdalena I.V. Administrative and legal principles of the implementation of the educational function of the state.

The article reveals the system of administrative and legal acts that regulate relations in the sphere of the implementation of the educational function of the state, identifies its shortcomings, and identifies proposals for its improvement.

As a result of the study, it was determined that the system of administrative and legal acts that regulate relations in the sphere of the implementation of the educational function of the state in Ukraine consists of: 1) Laws that separately determine the right of citizens to obtain different levels of education, establish the legal status of institutions and organizations in the field of education, determine the procedure for administering (managing) educational institutions; 2) Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine that determine the grounds, procedure and conditions for providing different levels of education, the procedure for providing educational services, the procedure for licensing educational activities and accreditation of educational programs; 3) Orders of the Ministry

of Education and Science of Ukraine that establish action plans for the development of the education system, regarding organizational, methodological and personnel support of educational institutions; 4) Orders of the National Agency for Higher Education of Ukraine on the implementation of measures aimed at compliance with the standards of education quality, certification and accreditation of higher education educational programs.

It was found that the main shortcomings of the administrative and legal principles of the implementation of the educational function of the state are: 1) the absence of a program document in this area, for example, the National Program for the Development of Education; 2) the absence of a single legislative act that should regulate all legal relations that arise in the field of education, for example, the Educational Code of Ukraine; 3) the absence or low level of legal regulation of provisions on the development and approval of development programs for different levels of education aimed at isolating a certain specialization.

In order to improve the administrative and legal foundations of the implementation of the educational function of the state, the need to adopt the Education Code of Ukraine as a systematized regulatory act that regulates most of the key issues of state educational policy, which should be based on the norms of the Law of Ukraine «On Education», has been proven.

Key words: educational function of the state, implementation of the educational function of the state, administrative and legal principles, shortcomings of administrative and legal regulation, areas for improvement.

Постановка проблеми. За останнє десятиріччя в Україні було значно оновлено законодавство у сфері освіти, прийнято нові закони, зокрема Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII (замінив Закон України «Про освіту» 1991 року [1], Закон «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 року № 2745-VIII [2], Закон «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX [3] (відмінив Закон України «Про загальну середню освіту» 1999 року), Закон «Про дошкільну освіту» від 6 червня 2024 року № 3788-IX [4] (відмінив Закон «Про дошкільну освіту» 2001 року), Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 6 листопада 2015 року № 848-VIII (відмінив Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність» 1992 року) [5], оновлено Закон «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII [6] та ін. Оновлення освітнього законодавства суттєво розширило перелік форм здобуття освіти, а тому розробка теоретико-правових засад регулювання очної, заочної, дистанційної, мережевої, екстернатної, сімейної та дуальної форм здобуття освіти також буде, безумовно, актуальною. Перспективними напрямками дослідження в межах адміністративно-правової науки є питання нормативно-правового забезпечення якості освіти, прав, обов'язків та державних гарантій учасників освітнього процесу, громадського самоврядування, оптимізації діяльності державних та комунальних закладів освіти, розвитку приватних закладів освіти, державно-приватного партнерства у сфері приватної освіти, управління та громадського контролю в сфері освіти, обрання та призначення на посади керівництва, менеджменту та викладацького складу закладів освіти, міжнародного освітнього співробітництва, тощо.

Актуальною є необхідність комплексного узагальнюючого адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави, що і зумовило вибір тематики нашої роботи.

Стан дослідження тематики статті. Порівняльний аналіз наукових досліджень освітянських проблем виявив, що найбільш актуальні суспільні відносини в галузі освіти, як правило, стають предметом дослідження у різних науках майже одночасно. Зокрема, фундаментальні дослідження щодо місця освіти в системі людських цінностей, цілей та мети освіти були здійсненні такими поважними науковцями як В.П. Андрущенко, В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнка, В.Д. Шинкарука, Л.А. Гаєвської, Т.О. Лукіної, М.І. Легенького. Найбільш системними дослідженнями адміністративно-правових засад функціонування системи освіти в Україні є роботи М.Н. Курко та Р.В. Шаповала [7; 8]

При цьому кожен науковець досліджує проблему з позицій відповідної науки, що здатне забезпечити всеохоплюваність вивчення того, чи іншого суспільного явища. Водночас адміністративно-правове дослідження освітньої функції держави не можливо здійснювати без ретельного аналізу адміністративно-правових засад реалізації освітньої функції держави.

Предметом дослідження є генеза та стан адміністративно-правових засад реалізації освітньої функції держави.

Метою дослідження є: визначення системи адміністративно-правових актів, якими урегульовано відносини у сфері реалізації освітньої функції держави, з'ясування їх вад, виокремлення пропозицій щодо їх удосконалення.

Виклад основних положень статті. На виконання задач дослідження нижче доцільно визначити систему адміністративно-правових актів, якими урегульовано відносини у сфері реабілітації освітньої функції держави. Аналіз даної системи доцільно здійснювати з урахуванням градації нормативно-правових актів за їх юридичною силою.

До нормативно-правових актів, якими визначено загально-державні концепції (програми) реалізації освітньої політики держави. Загальнодержавні концепції (програми) реалізації освітньої політики держави визначаються законами України, указами Президента, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наприклад, Закон «Про освіту», Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», а також концепції розвитку інклюзивного навчання та громадянської освіти. Ці акти встановлюють стратегічні цілі, шляхи та етапи впровадження освітніх реформ. До таких концепцій слід віднести:

1. Концепція «Нова українська школа», схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів № 988-р від 14.12.2016 року, що визначає цілі та етапи реформування загальної середньої освіти [9]. Нова українська школа (далі НУШ) – це програма, яка була впроваджена в Україні з метою модернізації освіти та наближення її до європейських стандартів. Програма має два різновиди: НУШ-1 та НУШ-2, затверджені Міністерством освіти та науки у 2018 році. Основна ідея НУШ полягає в активному вивченні предметів, розвитку критичного мислення та навичок спільної роботи. Особливі риси програми включають: 1) активне навчання: учні НУШ активно залучаються до навчального процесу, вони вчаться вирішувати проблеми та аналізувати інформацію; 2) інтердисциплінарність: програма сприяє злиттю різних предметів та розвитку учнівського розуму, тобто інтеграцію кількох предметів в одну тему; 3) розвиток критичного мислення: НУШ сприяє розвитку критичного мислення учнів та їх здатності аналізувати інформацію з різних джерел; 4) великий вибір підручників: у межах програми НУШ існує багато різних підручників, що дозволяє вчителям вибрати найкращий варіант для свого класу.

Серед ключових вад втілення концепції «Нова українська школа» (НУШ) – недостатнє забезпечення фінансування та ресурсів, брак кваліфікованих кадрів, неготовність інфраструктури та недостатній рівень підготовки вчителів до роботи за новими стандартами, а також проблеми з координацією та системним підходом до реалізації реформи, що ускладнює досягнення заявлених цілей. Ці вади ускладнюють процес втілення даної Концепції та потребують системних рішень для їх подолання, аби досягти головної мети - створення сучасної, ефективної та дитиноцентричної школи.

2. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р.[10] базується на необхідності створити сприятливі умови для формування та розвитку громадянських компетентностей людини на всіх рівнях освіти та в усіх складниках освіти, що дасть змогу громадянам краще розуміти та реалізувати свої права в умовах демократії, відповідально ставитися до своїх прав та обов'язків, брати активну участь у суспільно-політичних процесах, а також усвідомлено забезпечувати захист, утвердження та розвиток демократії. Метою громадянської освіти є формування і розвиток у громадян України громадянських компетентностей, спрямованих на утвердження і захист державності та демократії, здатності відстоювати свої права, відповідально ставитися до громадянських обов'язків, брати відповідальність за власне життя, за налагодження гармонійних стосунків між членами сім'ї, за життя територіальної громади. До основних аспектів, які відображає Концепція слід віднести: 1) формування громадянських компетентностей – це знання, уміння та навички, які дозволяють бути активним учасником суспільного життя; 2) розвиток демократичних цінностей – Концепція прагне сформувати в громадян повагу до прав людини, верховенство права, справедливості та толерантності; 3) правова освіта – передбачає ознайомлення громадян з їхніми конституційними правами та обов'язками та вміння їх реалізовувати; 4) участь у житті громади та держави – націлена на посилення здатності громадян брати участь у прийнятті рішень на місцевому та загальнодержавному рівнях; 5) критичне мислення та медіаграмотність -формування навичок аналізу інформації та критичного ставлення до неї є ключовим для прийняття свідомих рішень; 6) відповідальність – важливим є розвиток відповідального ставлення до власного життя, громади та

майбутнього держави; 7) інклюзивність – Концепція передбачає охоплення всіх вікових груп, видів освіти та сприяє інклюзивному навчанню; 8) ціннісна основа – громадянська освіта базується на національних та загальнолюдських цінностях, зокрема на патріотизмі, правді та гуманізмі. До вад даної Концепції варто віднести: недостатню нормативно-правову базу, відсутність механізмів реалізації та контролю, брак фінансування, брак фахівців, формальний підхід, неефективність методів навчання, відсутність системності та інтеграції в усі рівні освіти, а також недостатню увагу до розвитку громадянських компетентностей та практичної діяльності.

3. Концепція створення безперешкодного середовища або запровадження інклюзивної освіти, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 01 жовтня 2010 р. № 912 [11] передбачає створення умов, де кожна людина, незалежно від її потреб, може комфортно навчатися, почуватися включеною та реалізувати свій потенціал. Це передбачає фізичну доступність, створення сприятливого соціального клімату, використання персоналізованих методів навчання та забезпечення необхідної підтримки для всіх учнів, що базується на принципі рівного доступу до освіти та права навчатися в громаді. До ключових аспектів цієї концепції слід віднести: 1) інклюзивна культура – формування атмосфери поваги, прийняття та взаємодії, де кожен учень відчуває себе цінним і комфортно; 2) безбар'єрність – усунення фізичних, інформаційних та цифрових перешкод, що обмежують доступ до освітніх послуг; 3) індивідуалізація навчання – застосування методів, що враховують індивідуальні особливості та потреби кожного учня, надаючи йому підтримку; 4) партнерство – активна залученість батьків, вчителів та інших фахівців до освітнього процесу для забезпечення успіху дитини; 5) доступна інфраструктура – наявність відповідних приміщень, матеріально-технічної бази та ресурсів для забезпечення комфортного перебування та навчання. Основними базовими принципами закладеними в дану концепцію є те, що: кожна дитина має право навчатися за місцем проживання у звичайному навчальному закладі, всі діти навчаються разом, незалежно від їхніх відмінностей, у випадках, коли це можливо; впровадження інклюзії потребує кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення, а також змін в освітній політиці та управлінні закладом.

Вади концепції створення безперешкодного середовища або запровадження інклюзивної освіти включають недостатню фінансову та ресурсну підтримку, брак кваліфікованих кадрів, формальне ставлення до інклюзії, а також необхідність подолання стигматизації та упереджень у суспільстві та серед педагогів.

4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, схвалена Розпорядженням КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р. [12] має на меті зробити вищу освіту ефективнішою, якіснішою, доступнішою та більш привабливою, спираючись на шість стратегічних цілей, включаючи підвищення якості управління, забезпечення довіри до закладів, розвиток якісної освітньо-наукової діяльності, інтернаціоналізацію, підвищення привабливості закладів для навчання та кар'єри, та забезпечення їх ефективності. В основу цієї Стратегії покладені прагнення України стати рівноправним членом європейської спільноти, а визначені нею стратегічні та операційні цілі відповідають зобов'язанням України згідно з Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом.

5. Концепція безпеки закладів освіти, схвалена Розпорядженням КМУ від 7 квітня 2023 року [13] на виконання норм Конституції України, національного та міжнародного законодавства щодо захисту прав дітей. В Концепції визначені основні ключові проблеми безпеки закладів освіти та організації безпечного освітнього середовища в Україні, зокрема: «недостатня кількість об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти; низький рівень відповідності об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти вимогам щодо необхідної місткості таких об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту та кількості евакуаційних виходів, наявності водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, засобів зв'язку та Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступності для маломобільних груп населення, а також можливості організації у таких об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту освітнього процесу; низький рівень дотримання вимог законодавства з питань пожежної та техногенної безпеки закладів освіти; застаріла нормативно-правова база у сфері цивільного захисту в частині створення безпечних умов перебування у закладах освіти здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, адміністрації та інших працівників; відсутність у закладах освіти систем зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження; недоступність більшості закладів освіти та захисних споруд цивільного захисту

при закладах освіти для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; відсутність необхідної кількості шкільних автобусів для підвезення здобувачів освіти та педагогічних працівників до/із закладів загальної середньої освіти; недостатній рівень обізнаності учасників освітнього процесу про їх права, обов'язки та відповідальність; низький рівень обізнаності дітей щодо кіберзагроз та формування безпечної поведінки в Інтернеті; неготовність учасників освітнього процесу до дій в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій; відсутність у працівників закладів освіти навичок надання домедичної допомоги, забезпечення психологічної підтримки здобувачів освіти; обмежений доступ до послуг з охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу під час навчання та роботи з урахуванням впливу військової агресії на їх психічне здоров'я; відсутність комплексної інфраструктури психоемоційної підтримки та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу; недостатність умов для інклюзивного навчання та підтримки в освітньому процесі здобувачів освіти, які цього потребують, відповідно до нових безпекових умов» [13].

Завданням Концепції безпекового середовища яке покладається на виконання Національної поліції є: «посилення поліцейської присутності у закладах освіти з наданням ефективних поліцейських послуг щодо недопущення вчинення правопорушень учасниками освітнього процесу та стосовно них; запровадження системи раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу, ризику нападу на заклад освіти або іншої небезпеки; впровадження алгоритму дій у разі виникнення небезпечних ситуацій, виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів у закладі освіти; удосконалення нормативно-правової бази у сфері громадської безпеки в частині підвищення ефективності попередження та недопущення вчинення правопорушень в закладах освіти» [13].

До вад Концепції безпеки закладів освіти можна віднести: недостатню обізнаність учасників освітнього процесу щодо прав, безпечної поведінки та кіберзагроз, низький рівень готовності до надзвичайних ситуацій, відсутність навичок надання домедичної допомоги та психологічної підтримки, обмежений доступ до послуг з психічного здоров'я, недостатній рівень охоплення превентивними поліцейськими послугами та відсутність комплексної психоемоційної інфраструктури.

Найважливішими нормативними актами, що складають основу, базу адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері освіти є закони України – Конституція України, закони «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та інші закони. Конституція України як основний закон держави встановлює базові засади адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері освіти, закріплює конституційне право громадян на освіту та державні гарантії його реалізації. Стаття 53 Конституції України визначає, що «кожен має право на освіту. Повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам» [14].

Ключовим нормативним актом у сфері реалізації освітньої функції держави є Закон України «Про освіту» [1]. Слід зауважити, що на відміну від Закону про освіту 1991 року, даний новий закон є більш сучасним та таким, що відповідає концепції адаптації законодавства України до вимог ЄС та здійснює регулювання більш широкого кола суспільних відносин, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також визначає компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти. Сучасний закон «Про освіту» надає більшу автономію освітнім закладам, підвищує їх прозорість та відкритість, а також створює безпечніше освітнє середовище, зокрема захист від булінгу та можливості для супроводу дітей з особливими потребами. Він запроваджує гнучкіші форми здобуття освіти, включаючи можливість створення ясел та профільної старшої школи, що розширює вибір для учнів та батьків. Закон також закладає інструменти для підвищення якості освіти шляхом заохочення академічної доброчесності та підтримки інноваційних освітніх програм. Основними положеннями Закону України «Про освіту» є забезпечення рівного доступу до освіти, гарантія безоплатної освіти в державних закладах,

децентралізація управління освітою, запровадження державного стандарту освіти та формування ключових компетентностей учнів для успішної самореалізації, а також встановлення правових та організаційних засад функціонування освітньої системи.

Нормативну основу адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері освіти України, крім законів, складають численні підзаконні адміністративні правові акти, що видаються суб'єктами, уповноваженими визначати, проводити, формувати і реалізувати державну освітню політику, а також міжнародні правові акти і міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. До них відносяться адміністративно-правові акти Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України (далі – МОН), Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО), місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування. До найважливіших підзаконних нормативно-правових актів, що є основою адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері освіти, є Національна доктрина розвитку освіти, затверджена указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347, постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» від 15.04.2015 р. № 244, «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341, «Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України» від 16.10.2014 р. № 630, «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» від 23 листопада 2011 р. № 1392, – та інші адміністративні правові акти.

До ключових підзаконних нормативно-правових актів у сфері освіти України слід віднести накази МОН України, які містять деталізовані вимоги та рекомендації щодо організації освіти в Україні, вони врегульовують питання державної політики на різних рівнях і на різних щаблях, в тому числі щодо підготовки кадрового потенціалу освітньої сфери, наприклад, наказ МОН України від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників», наказ МОН України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження Професійного стандарту Вчитель закладу загальної середньої освіти» та ін.

Інші органи державної влади також можуть приймати підзаконні акти, які стосуються питань формування і реалізації державної політики України щодо освіти, включаючи обласні та місцеві органи влади. Деякі закони можуть містити посилання на конкретні підзаконні акти або передбачати їх видачу для реалізації законодавства. Закони та підзаконні акти є важливим інструментом для регулювання конкретних аспектів державної освітньої політики в Україні. Вони допомагають впроваджувати і конкретизувати законодавчі норми в практиці та забезпечувати системну організацію освітнього процесу, а також забезпечують нагляд і контроль.

Узагальнюючи, варто відмітити, що адміністративно-правове регулювання є необхідним інструментом для забезпечення ефективної та справедливої освітньої системи в Україні, що дозволяє зберігати порядок, забезпечувати якість освіти та здійснювати необхідний нагляд і контроль. Аналіз різних концепцій розвитку освіти України й інших нормативно-правових актів дозволив з'ясувати, що адміністративно-правові засади реалізації освітньої функції держави потребують модернізації (вдосконалення) відповідно до вимог і умов сучасності. Очевидно, що повномасштабне вторгнення країни агресора в територіальну цілісність і незалежність нашої країни обумовили відтермінування окремих змін і доповнень до нормативно-правових документів або скасування дії окремих актів, тощо.

Відтак, варто констатувати, що удосконалення адміністративно-правових засад реалізації освітньої функції держави має здійснюватися як шляхом оновлення законодавства так і його консолідації, як способу (форми) систематизації, що полягає в об'єднанні кількох нормативно-правових актів, що діють в одній і тій самій сфері суспільних відносин, в єдиний нормативно-правовий акт, як правило, без зміни змісту. З огляду на вищезазначене вважаємо, що на сьогодні нарізла необхідність прийняття окремого Освітнього кодексу України, як систематизованого нормативного акту, який урегулює більшість ключових питань державної освітньої політики, в основу якого має бути покладено норми Закону України «Про освіту». Наразі така пропозиція все більше висловлюється та обговорюється як у наукових колах так і у парламентських комітетах, як план найближчої законотворчої перспективи.

Висновки. Адміністративно-правові засади реалізації освітньої функції держави охоплюють нормативно-правові акти, що регулюють освітню діяльність, такі як закони, постанови Кабінету Міністрів та накази міністерств, а також адміністративно-правове регулювання – спеціальний

вид правового впливу на сферу освіти, що здійснюється за допомогою адміністративно-правових засобів та норм. Держава реалізує свою освітню функцію через конкретні нормативні документи, які встановлюють правила, права та обов'язки у сфері освіти, серед яких слід відміти: Конституцію України – містить загальні принципи, що стосуються освіти; Закони України – розвивають і конкретизують ці принципи; Постанови Кабінету Міністрів України – деталізують механізми реалізації освітньої політики; Накази Міністерства освіти і науки України – регулюють конкретні аспекти освітньої діяльності.

Вади адміністративно-правового регулювання освітньої функції держави часто пов'язані з надмірною централізацією, бюрократизацією, недостатнім рівнем автономії закладів освіти, невідповідністю нормативно-правової бази реальним потребам освітнього процесу, а також неефективністю механізмів контролю та забезпечення якості освіти, що призводить до зниження якості освітніх послуг та обмеження інновацій.

В результаті дослідження з'ясовано, що з метою удосконалення адміністративно-правових заasad реалізації освітньої функції держави доцільним є прийняття Освітнього кодексу України в якому слід урегулювати такі положення: 1) визначити види освіти та форми здобуття освіти; 2) визначити рівні освіти та базові критерії за якими визначаються рівні освіти; 3) визначити систему закладів освіти їх правовий статус; 4) визначити учасників освітнього процесу та їх правовий статус; 5) визначити стандарти освіти, освітні програми, кваліфікації та документи про освіту; 6) закріпити права, обов'язки та відповідальність суб'єктів публічної влади, які мають забезпечувати адміністрування у сфері освіти; 7) закріпити загальні вимоги (ліцензійні вимоги) та критерії для надання послуг у сфері освіти; 8) визначити критерії оцінки якості надання освітніх послуг та форми контролю за дотриманням освітніх стандартів; 9) визначити джерела та порядок фінансування діяльності закладів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. Ст.380.
2. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 6 червня 2019 року № 2745-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 30. Ст. 119.
3. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2020. № 31. Ст. 226.
4. Про дошкільну освіту: Закон України від 6 червня 2024 року № 3788-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2024. № 42. Ст. 258.
5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 6 листопада 2015 року № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 3. Ст. 25.
6. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38. Ст. 2004.
7. Курко М.Н. Адміністративно-правове регулювання вищої освіти в Україні: *автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»*. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2010. 36 с.
8. Шаповал Р.В. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні: *дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»*. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2011. 372 с.
9. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988. *Офіційний вісник України*, 2017 р. № 1. Ст. 22.
10. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>.
11. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання: наказ міністерства освіти і науки України від 01 жовтня 2010 р. № 912. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>.

12. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: Розпорядження КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>.
13. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти: Розпорядження КМУ від 7 квітня 2023 р. № 301-р. *Офіційний вісник України* від 20.04.2023 р. № 40. Стор. 89. Ст. 2182.
14. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.